

V Jornades d'Estudis Locals

ART LLUCMAJORER II

FOTOGRAFIA, PINTURA I ESCULTURA

ACTES DE LES
V JORNADES D'ESTUDIS LOCALS
DE LLUCMAJOR

5 | 6 DE NOVEMBRE DE 2021

Claustre de Sant Bonaventura

Ajuntament
de **Llucmajor**

**ACTES DE LES V JORNADES D'ESTUDIS LOCALS DE LLUCMAJOR
CELEBRADES ELS DIES 5 I 6 DE NOVEMBRE DE 2021**

© de l'edició: Ajuntament de Llucmajor, 2021

© dels textos: els autors, 2021

Coberta: Toni Catany. Natura morta núm. 136, juny de 1987 © Fundació Toni Catany

Aquest llibre ha estat publicat amb l'ajuda de

G CONSELLERIA
O FONS EUROPEUS,
I UNIVERSITAT I CULTURA
B
/

institut d'estudis
balearics

Producció i fotocomposició: BÀSICS Serveis Editorials
Fotocomposició i impressió: Impremta Muro sl

ISBN: 978-84-125138-6-8
DL: PM 808-2022

SUMARI

Presentació de les V Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor

A càrrec de Maria Francisca Lascolas Rosselló,
regidora de Cultura, Educació i Ocupació 9

Lliçó inaugural

**Art i fotografia en l'obra de Toni Catany.
Referències pictorialistes en un context internacional. 13**
Joan Carles Oliver Torelló

Fotografia, pintura i escultura

**La música a través dels ulls.
Iconografia musical al Convent de Sant Bonaventura 39**
Joan Antoni Ballester Coll

La mirada de Jeroni Juan Tous a Lluçmajor I 53
Francina Capellà Roig

**Estudi historicoartístic preliminar del retaule major
del Convent de Sant Bonaventura de Lluçmajor 79**
Marina Ferre Valverde i Catalina Munar Chacártegui

**Cristòfol Salvà i Coll:
la nissaga i la promoció de les arts 91**
Miquel Pou Amengual

**Les pintures del Claustre
de Sant Bonaventura de Lluçmajor:
investigació i mediació educativa 109**
Joana Maria Riera Gamundí i Concepció Bauçà de Mirabò

Els dibuixos de gegants de José María Mir de la Fuente. . . . 123
Pau Tomàs Ramis

Miscel·lània

- El Día del plato único i el Día semanal sin postre a Lluçmajor (1939-1940)** 151
Marina Castillo Fuentesal
- Les festes de Santa Càndida durant la Guerra Civil i la dècada dels anys quaranta** 167
Maties Garcias Salvà
- L'Associació de propietaris, industrials i veïns de s'Arenal (1923-1924). S'Arenal a començaments de la Dictadura de Primo de Rivera** 179
Dídac Martorell Paquier
- De la Pesta Negra a la Pesta d'en Boga. La població de Lluçmajor entre 1347 i 1494** 211
Ivan Mendoza Peña
- Lluçmajor davant el còlera de 1865** 221
Apol·lònia Nadal Mut i Mariano Salvà Truyols
- El tramvia de l'Arenal** 243
Antonio Sanchis Florit
- Les inundacions a s'Arenal** 257
David Servera Costello i Salvador Vasco Vega
- Joan Monserrat Parets. Una perspectiva diferent dins el socialisme històric de Mallorca** 281
Antoni Vidal Nicolau
- Cloenda de les V Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor***
- A càrrec d'Éric Jareño Cifuentes,
batle de Lluçmajor 293

LES PINTURES DEL CLAUSTRE DE SANT BONAVENTURA DE LLUCMAJOR: INVESTIGACIÓ I MEDIACIÓ EDUCATIVA

Joana Maria Riera Gamundí
Concepció Bauçà de Mirabò

1. Objectiu: la descoberta del Claustre i de les seves pintures murals

Aquest estudi té com a objectiu principal l'anàlisi d'un bé patrimonial fonamental per al poble de Lluçmajor: el claustre del convent de Sant Bonaventura, i se centra de forma particular en les seves pintures murals. Proposa una mirada detallada envers aquest bé, que s'escomet des de distintes especialitzacions professionals dins el món de l'art. Bàsicament parlem de la investigació en la història de l'art i de la mediació cultural.

En primer lloc, la investigació és el punt de partida per a qualsevol acostament seriós als béns patrimonials. En concret, la investigació historicoartística, com una de les especialitats humanístiques que és, tracta de conèixer la història d'aquests tipus de béns, els seus significats, el seu valor social, artístic i estètic, així com les circumstàncies, els processos i els contextos de la seva creació i la seva evolució en el temps. Alhora resulta imprescindible per garantir una correcta intervenció sobre els béns del patrimoni cultural.¹

El cas que ens ocupa és el d'un bé immoble que fou reconegut com a Bé d'Interès Cultural (BIC) amb la categoria de monument el 2005.² Edificat a les acaballes del segle XVII, se sap que el Claustre constituï una part fonamental del convent franciscà de Sant Bonaventura. Les pintures que conté s'han d'emmarcar per tant entre el final d'aquella centúria i les primeres dècades de la següent. No obstant això, el seu descobriment fou possible gràcies a Miquel Amorós Puig, que a final

1 Ens remetem al concepte d'estudi historicoartístic que es desenvolupa a INSTITUTO DEL PATRIMONIO CULTURAL DE ESPAÑA. «Estudios historicoartísticos». A: *Instituto del Patrimonio Cultural de España* [en línia] Madrid: Gobierno de España. Ministerio de Cultura y Deporte. <<https://ipce.culturaydeporte.gob.es/investigacion/conservacion-bienes-culturales/estudios-historico-artisticos.html>> [Consulta: 27 gener 2022].

2 La declaració de BIC es troba al BOIB 87/2005, publicat el 7 de juny de 2005.

BAUÇÀ DE MIRABÒ, Concepció (2019). «Iconografia i models visuals». A GAMBÚS, Mercè; FORTEZA, Miquela (Eds.) *Les pintures murals del claustre franciscà de Llucmajor, Mallorca. De la restauració a la interpretació*. Palma: Edicions UIB, p. 108-129.

CABOT ROSSELLÓ, Salvador (1993). *El Convent de Sant Bonaventura de Llucmajor. Història i art*. Llucmajor: Edició dels P.P. Franciscans de la TOR de St. Francesc.

FERNÁNDEZ MIRÓN, Christian (2020). *Del todo imposible*. Madrid: Comunidad de Madrid.

FONT OBRADOR, Bartomeu (1982). «El Convento». A *Historia de Llucmajor*, Vol. 4, Palma: Gráficas Miramar, p. 493-494.

FORTEZA OLIVER, Miquela (2019). «La recuperació històrica i documental». A GAMBÚS, Mercè; FORTEZA, Miquela (Eds.) (2019). *Les pintures murals del claustre franciscà de Llucmajor, Mallorca. De la restauració a la interpretació*. Palma: Edicions UIB, p. 84-106.

FREIRE, Paulo (1985). *Pedagogía del oprimido*. Madrid: Siglo veintiuno de España editores, S.A.

GAMBÚS SAIZ, Mercè (2019). «Interpretació i programa simbòlic». A GAMBÚS, Mercè; FORTEZA, Miquela (Eds.) (2019). *Les pintures murals del claustre franciscà de Llucmajor, Mallorca. De la restauració a la interpretació*. Palma: Edicions UIB, p. 140-204.

GENESTAR, Catalina (2019). «Caracterització de la grisalla i la policromia com a tècnica de la pintura mural». A GAMBÚS, Mercè; FORTEZA, Miquela (Eds.) (2019). *Les pintures murals del claustre franciscà de Llucmajor, Mallorca. De la restauració a la interpretació*. Palma: Edicions UIB, p. 53-66.

GONZAGA, Francisci (1571). *De origine seraphicae religionis franciscanae eiusque progressibus, de regularis observantiae institutione, forma administrationis ac legibus admirabilique eius propagatione*. Palma: Biblioteca Diocesana de Mallorca, BDDM, SS-121, [Imprès a Roma: Imp. Dominici Basae].

LÓPEZ CUENCA, Rogelio; VEGA, Elo (2019). *Nada tan invisible*. Palma: Ajuntament de Palma.

MORSCH, Carmen, *et al.* «Experiencias y reflexiones desde las EDUCADORAS de la DOCUMENTA 12». *Contradecirse una misma. Museos y mediación educativa crítica*. Quito: Fundación Museos de la Ciudad.

REIG MORRO, Antònia; RIERA, M. del Mar (2019). «El procés de restauració. Dels estudis preliminars al pla de conservació». A GAMBÚS, Mercè; FORTEZA, Miquela (Eds.) (2019). *Les pintures murals del claustre franciscà de Llucmajor, Mallorca. De la restauració a la interpretació*. Palma: Edicions UIB, p. 18-52.